

რუსული კაპიტალი ქართულ ბიზნესში

კომუნიკაციების, საბანკო, სასარგებლო
წიაღისეულისა და მინერალური წყლის
სექტორების პირველადი მიმოხილვა

კვლევა მომზადებულია ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა (USAID) და Zinc Network-ის დახმარებით. კვლევაში წარმოდგენილ მოსაზრებებზე პასუხისმგებლობა ეკისრება IDFI-ის და იგი არ ასახავს USAID-ის, შეერთებული შტატების მთავრობის ან Zinc Network-ის შეხედულებებს.

შესავალი

რუსეთის მავნე გავლენა პოსტსაბჭოთა ქვეყნებში კვლავ განსაზღვრავს რეგიონის მწვავე გამოწვევებს პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ სფეროებში. მიუხედავად იმისა, რომ რუსული [კიტერ ომი](#), მისი სტრატეგიები და ტენდენციური დეზინფორმაციული ნარატივები [ყურადღების ცენტრში მოექცა](#) და ინვეს ბევრ დისკუსიას, საქართველოში ბიზნესის სხვადასხვა სფეროში რუსული გავლენის კვლევას ჯერ კიდევ აკლია განახლებული, ემპირიული მტკიცებულებები. კრემლი დიდი ხანია იარაღად იყენებს ისეთ საკითხებს, რომლებიც დაკავშირებულია კორუფციასთან და ფულის ბრუნვასთან როგორც საგარეო, ასევე საშინაო პოლიტიკაში. ეს ნიშნავს, რომ კორუფციული პრაქტიკის ექსპორტი მიზანმიმართულად გამოიყენება დემოკრატიული ინსტიტუტების შესუსტებისა და დესტაბილიზაციისთვის, განსაკუთრებით – გარდამავალი ეკონომიკური სისტემის მქონე ქვეყნებში. კონტრდეზინფორმაციული აქტივობები გასცდა მხოლოდ მედიის ჩარჩოებს და აღიარებს ფულსა და ბიზნესს, როგორც მავნე გავლენისა და საშუალებების ძირითად ვექტორებს არანრფივი/ არასწორხაზოვანი ომის ინსტრუმენტებში.

ასეთი ტიპის ბიზნეს კავშირებისა და გავლენის გამოაშკარავება მნიშვნელოვანია, რადგან ეს ზეგავლენა ხშირად სცდება ბიზნესის საზღვრებს და ვრცელდება მედიაზე, პოლიტიკაზე, სამოქალაქო საზოგადოებასა და მასთან დაკავშირებულ სფეროებზე. ზოგადად, ბიზნესი დაკავშირებულია სოციალურ-პოლიტიკურ აქტორებთან და გავლენას ახდენს საზოგადოების აღქმასა და გრძელვადიან დამოკიდებულებებზე. ასეთი მჭიდრო კავშირების გამოკვლევა - პოლიტიკურ, სამოქალაქო და მედია აქტორებსა და ბიზნესკომპანიებს შორის, რომლებსაც რუსეთის მოქალაქეები ფლობენ, აუცილებელია იმისათვის, რომ გავიგოთ რუსულ კაპიტალზე დამოკიდებულების ხარისხი ქართულ ბიზნესსა და სტრატეგიულ სფეროებში (რაც შეიძლება, გარკვეულწილად, ემუქრებოდეს ქვეყნის უსაფრთხოებას). ეს ასევე მნიშვნელოვანია საქართველოში არსებული ვრცელი საინფორმაციო გარემოს გასაცნობიერებლად. წინამდებარე კვლევის მიზანია, საქართველოში რუსული კაპიტალის შესწავლა და მის უკან მდგარი პირების იდენტიფიცირება. კვლევა ასევე საშუალებას იძლევა იმ მავნე პოლიტიკური, მედია და სამოქალაქო აქტორების დაფინანსების წყაროების გამოაშკარავებისა, რომლებიც აქტიურად ავრცელებენ დეზინფორმაციას ქვეყანაში.

2015 წელს „ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტმა“ (IDFI) გამოაქვეყნა ანგარიში [„რუსული კაპიტალი ქართულ ბიზნესში“](#). ამ ანგარიშში განხილული და შესწავლილი იყო რუსეთის მოქალაქეების საკუთრებაში არსებული კომპანიების მუშაობა, რესურსები და კავშირები ბიზნესის სხვადასხვა დარგში, როგორცაა ენერგოსექტორი, ნავთობი, გაზი, ჰიდრორესურსები, მანქანათმშენებლობა, სამთო მოპოვება, ტურიზმი, მინერალური წყლები, საბანკო და ინვესტიციების სხვა მსხვილი სექტორები.

რუსეთის მიერ 2014 წელს ყირიმის ანექსიის შემდეგ ამერიკამ და ევროკავშირმა რუსულ კომპანიებს, ოლიგარქებსა და ფიზიკურ პირებს სანქციები დაუწესეს. სანქციები განიხილება, როგორც დასავლეთის პოლიტიკის ცენტრალური ელემენტი რუსეთის მავნე აქტივობების წინააღმდეგ. 2022 წლის იანვრის მდგომარეობით, სახაზინო დეპარტამენტის საგარეო აქტივების ოფისმა (OFAC) რუსული კომპანიები და 275-ზე მეტი შვილობილი კომპანია [შეიყვანა](#) სექტორული სანქციების იდენტიფიკაციის (Sectoral Sanctions Identifications (SSI)) სიაში. კონგრესის კვლევის სამსახურის მოხსენების თანახმად, სია მოიცავს ძირითად სახელმწიფო კომპანიებს საფინანსო, ენერგო და თავდაცვის სექტორებში.

2022 წლის 24 თებერვალს რუსეთის ფედერაციის მიერ უკრაინაში ფართომასშტაბიანი საომარი მოქმედებების დაწყების საპასუხოდ, ამერიკის შეერთებული შტატების ხაზინის დეპარტამენტმა რუსეთის ფინანსური ინსტიტუტების წინააღმდეგ 24 თებერვალს [სანქციების ახალი პაკეტი გამოაცხადა](#). კერძოდ, სანქცირებულთა შორის მოხვდნენ რუსეთის უმსხვილესი ბანკები — „სბერბანკი“ და „ვეტებე ბანკი“. სანქციები ასევე შეეხება ს.ს. „ვითიბი ბანკ ჯორჯიასაც“ („ვითიბი ბანკი“). თეთრი სახლის განცხადებით, გაიყინება „ვეტებე ბანკის“ ნებისმიერი აქტივი, რომელიც აშშ-ის ფინანსურ სისტემასთან არის შემხებლობაში. გარდა ამისა, სანქციები, რომლებიც 2022 წლის 26 მარტიდან სრულად ამოქმედდება, გულისხმობს სანქცირებული ბანკებისათვის დოლარში, ევროში, ფუნტსა და სხვა ვალუტებში ოპერაციების შეზღუდვას.

საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა (სებ) სანქციების დაწესების შემდეგ [განაცხადა](#), რომ „როგორც „ვითიბი ბანკი“, ისე სებ-ი დღევანდელი სიტუაციისთვის მზად არიან. ბანკი გადახდისუნარიანია და მისი მენაბრეების ინტერესები სრულად არის დაცული. „ვითიბი ბანკი“, აღნიშნული შეზღუდვების გათვალისწინებით, აგრძელებს ოპერირებას. დამატებითი ლიკვიდობის საჭიროების შემთხვევაში, სებ-ი მზად არის ბანკი შესაბამისი ფინანსური რესურსით უზრუნველყოს“, – ნათქვამია სების 25 თებერვალს გავრცელებულ ცნობაში. 3 მარტს სებ-მა „ვითიბი ბანკში“ არსებული ფიზიკური პირების ანაბრებისა და სესხების სს „ბაზის ბანკში“ გადასვლის შესახებ [განაცხადა](#). ასევე ითქვა, რომ ბანკის იურიდიული პირების დეპოზიტებისა და სესხების გარკვეული ნაწილი სს „ლიბერთი ბანკში“ გადავა. ეს ნაბიჯები პრაქტიკულად იწვევს „ვითიბი ბანკის“ ოპერირების გაურკვეველი ვადით შეჩერებას.

მეთოდოლოგია

პირველადი მონაცემების შეგროვების სტრატეგია:

IDFI-ის გუნდმა ექსპერტებთან ერთად გააანალიზა ოფიციალური დოკუმენტები, საჯარო რეესტრში განთავსებული მასალები, ლიცენზიები და მედიის რესურსები. კვლევა, ძირითადად, მოიცავს საჯარო რეესტრისა და ანგარიშგების პორტალის მონაცემების (reportal.ge), ვებგვერდების, საჯარო სოციალური მედიის ანგარიშების (მათ შორის LinkedIn) და ქართულ, რუსულ და ინგლისურენოვან მედიაში არსებულ ინფორმაციის ანალიზს. კვლევის შემდეგ ეტაპებზე იგეგმება ინტერვიუები ექსპერტებთან მსხვილი კომპანიების იდენტიფიცირებისა და მათი საქმიანობის გასაანალიზებლად.

კომპანიების შესწავლა, აღნიშნულ ეტაპზე,¹ 5 მიმართულებით განხორციელდა:

- ინფორმაცია კომპანიების მფლობელებსა და მენილეებზე, კავშირები რუსეთის ხელისუფლების წრებთან, საქმიანობა პოლიტიკასა და ბიზნესში, რუსეთიდან პირდაპირი ინვესტიციები და ფინანსური წყაროები;
- ბიზნეს საქმიანობისა და სხვა ინტერესის სფეროები;
- განხორციელებული პროექტები, პოლიტიკური პარტიები/აქტორების დაფინანსება, ორგანიზაციები, მედია, მოვლენები და აქტივობები;
- პარტნიორი ორგანიზაციები საქართველოში;
- შესაძლო კავშირები ქართულ პოლიტიკურ ჯგუფებთან/ პარტიებთან/ პოლიტიკოსებთან/ სახელმწიფო მოხელეებთან/ აქტივისტებთან/ ჟურნალისტებთან, საზოგადოებრივი კავშირი მათ საქმიანობასა და ლობისტურ ტენდენციებს შორის.

გარდა ამისა, კვლევაში გაანალიზებული და რეფერირებულია მეორეული მონაცემები - სხვადასხვა სახის კვლევა, ანგარიში და სხვა წყაროები.

კვლევის მიზანი

პირველ ეტაპზე, IDFI-მ შეაგროვა და დაამუშავა ინფორმაცია საჯარო უწყებებიდან, ინტერნეტიდან და სხვა ღია წყაროებიდან შემდეგ ოთხ სექტორულ მიმართულებაზე:

- **სატელეკომუნიკაციო;**
- **საბანკო სექტორი;**
- **სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება;**
- **მინერალური წყლები.**

მონაცემებზე დაყრდნობით, განახლდა ამ კომპანიებზე არსებული, 2015 წელს დამუშავებული ინფორმაცია. კვლევის პირველ ეტაპზე გამოიკვეთა რამდენიმე ბიზნესკომპანია და პირები, რომელთა საქმიანობაც შესაძლოა შემდგომ უფრო დეტალურ შესწავლას საჭიროებდეს.

¹ კვლევა დაყოფილია სამ ეტაპად ზემოაღნიშნული მიმართულებებისა და სტრატეგიული სექტორების მიხედვით.

კომპანიების შერჩევის პრინციპი:

კვლევის ფარგლებში, სხვადასხვა სფეროს მიხედვით, კომპანიების შერჩევა თავად ამ სფეროების განსხვავებული სპეციფიკიდან გამომდინარე ვერ მოხდებოდა ერთიანი სტანდარტით, ამიტომ IDFI-მ თითოეულ სფეროში მომუშავე კომპანიის შესახებ ინფორმაციის მოპოვების სხვადასხვა მეთოდი აირჩია.

კვლევის პირველ ეტაპზე შერჩეულია 4 სფერო: სატელეკომუნიკაციო სექტორი, საბანკო სფერო, წიაღისეულის მოპოვება, მინერალური წყლები.

სატელეკომუნიკაციო სფეროში შესწავლის ობიექტებად გამოვლინდა მობილურ სატელეფონო ბაზარზე, ფიქსირებულ სატელეფონო ბაზარსა და ინტერნეტბაზარზე მომუშავე ყველა კომპანია. აღნიშნული კომპანიების აღრიცხვას აწარმოებს საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისია. რაც შეეხება სამაუწყებლო სფეროს, მაუწყებლებში რუსული გავლენის შესწავლა უფრო მეტად შინაარსობრივი შესწავლის (კონტენტანალიზის) საკითხია, რომელიც სცდება დაგეგმილი კვლევის ფარგლებს. თუმცა, წინამდებარე კვლევაში განხილულია რამდენიმე მაუწყებლის შემთხვევა, რომელთა მფლობელობის გარშემოც საზოგადოებრივი ინტერესი მაღალია.

საბანკო სფერო - აღნიშნული მიმართულებით შესწავლილია საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ რეგისტრირებული 14-ვე ბანკი, რომელთა მფლობელებისა და აქციონერების შესახებ ინფორმაცია ხელმისაწვდომია საჯაროდ, ეროვნული ბანკის ვებგვერდზე.

სასარგებლო წიაღისეული და მინერალური წყლები - ამ სფეროებში მომუშავე კომპანიებს საქმიანობისთვის სჭირდებათ სპეციალური ლიცენზიები. შესაბამისად, მათ შესახებ ინფორმაციის მიღება მოხდა მინერალური რესურსების ეროვნული სააგენტოსგან.

საქართველოს კომუნიკაციების სფეროში მომუშავე ისეთი კომპანიების გამოსავლენად, რომლებსაც პირდაპირ ან ირიბად ფლობენ რუსეთის მოქალაქეები ან თავად რუსული კომპანიები, IDFI-მ გააანალიზა ამ ბაზრის ძირითადი მოთამაშეები. კერძოდ, კვლევა მოიცავს კომუნიკაციების დარგის თითქმის ყველა ძირითად მიმართულებას — მობილურ ოპერატორებს, ფიქსირებულ სატელეფონო და ინტერნეტ მომსახურებას, ასევე ჰოსტინგ ბაზარს.²

საქართველოს კანონი „მაუწყებლობის შესახებ“, ტელეკომპანიების ფინანსების გამჭვირვალობის უზრუნველსაყოფად, ზღუდავს საქართველოში მედიის მფლობელობას ოფშორული კომპანიების მიერ. ამავდროულად, კანონი უცხო ქვეყნის მოქალაქეებს (გარკვეული გამონაკლისების გარდა) საშუალებას აძლევს, ფლობდნენ წილს მაუწყებლობაში. მიუხედავად იმისა, რომ ეს მიმართულება მოკლედ იქნება შეფასებული კვლევაში, IDFI-ს მიაჩნია, რომ მედიის მეშვეობით უცხოური მავნე გავლენა შეიძლება შეფასდეს საკუთრივ იმ პროდუქტის ანალიზით, რომელსაც ის აწვდის მომხმარებლებს და არა მხოლოდ მესაკუთრეებზე დაკვირვებით.

გამოკვლევული ორგანიზაციებია:³

საქართველოში მოქმედი ყველა (ოთხივე) მობილური ოპერატორი:

- მაგთიკომი - 41.57%
- სილქნეტი - 33.5%
- ვიონი საქართველო - 24.9%
- გლობალ სელი — 0.001%

ფიქსირებულ სატელეფონო ბაზარზე მომუშავე 13 კომპანია, რომლებიც ემსახურება, სულ მცირე, 1000-ზე მეტ აბონენტს მაინც:

- სილქნეტი - 57%
- ახალი ქსელები - 22.8%
- ახტელი - 2021 წლის 24 ივნისს შეუერთდა ახალ ქსელებს;
- ჯეონეთი - 3.9%
- ლაგი - 3.8%
- მაიფონი - 3.6%
- CGC - 2.5%
- ინექსფონი - 2.8%
- მაგთიკომი - 1.5%
- სითი ტელეკომი - 0.6%
- სერვისნეტი - 0.6%
- საქართველოს რკინიგზა - 0.5%
- გლობალ ერთი - 0.3%

ფიქსირებულ ინტერნეტბაზარზე მომუშავე 8 კომპანია, რომელიც ფლობს ბაზრის, სულ მცირე, 1%-ს მაინც:

- მაგთიკომი — 48.6%;
- სილქნეტი — 31.17%;
- ახალი ქსელები — 4.8%;
- სქაი ტელი — 5.3%;
- ახტელი (შეუერთდა ახალ ქსელებს);
- CGC — 1.4%;
- აილინკი — 1.34%;
- ჯეორჯიან ლინქი(Georgian Link) — 1.06%.

საქართველოში მოქმედი 10 ყველაზე მსხვილი ჰოსტინგ პროვაიდერი, რომლებიც ბაზრის ძირითადი მოთამაშეები არიან:

- პროსერვისი;
- ქლაუდ ცხრა;
- ექსპერტ სოლუშენ ჯორჯია;
- სისნეტი;
- სერვ.ჯი;
- დატაცენტრი;
- იუ-ჯი-თი;
- ჰოსტნოუდსი;
- ქლინ ნეტი;
- მაი გოუ.

² ჰოსტინგის ბაზარზე მოქმედი კომპანიები მომხმარებლებს დომენის რეგისტრაციის სერვისსაც სთავაზობენ, თუმცა კომუნიკაციების კომისიას არ გააჩნია ცალკე სტატისტიკა დომენის ბაზარზე არსებული მდგომარეობის შესახებ. ჰოსტინგის კომპანიები ძირითადად ორივე სერვისს აწვდიან კლიენტებს.

³ ბაზრის წილის მითითებით.

მობილური ოპერატორები

კომუნიკაციების კომისიის ინფორმაციით, საქართველოში სულ 4 მობილური ოპერატორი მუშაობს — „მაგთიკომი“, „სილქნეტი“, „ვიონი საქართველო“ და „გლობალ სელი“. 2021 წლის 21 სექტემბრის მონაცემებით, მობილურ ოპერატორებს ჯამში 5,142,263 მომხმარებელი ჰყავთ. ბაზარს სამი კომპანია ინაწილებს, გლობალ სელს საერთო რაოდენობიდან მხოლოდ 67 აბონენტი ეკუთვნის.

რაც შეეხება ბაზრის მთავარ მოთამაშეებს, მათი წილები ასე ნაწილდება:

მაგთიკომი 41.57%; სილქნეტი 33.5%; ვიონი საქართველო — 24.9%

ვიონი საქართველო

ბენეფიციარი მესაკუთრე - მიხაილ ფრიდმანი, ალფა ჯგუფი

ფიჭური კავშირგაბმულობის კომპანია „ვიონი საქართველო“ საქართველოში 2007 წელს „მობიტელის“ სახელით შემოვიდა და დაფუძნდა ფიჭური კავშირგაბმულობის კომპანია „ბილაინის“ ბრენდით. „მობიტელი“ რუსული „ვიმპელკომ ჯგუფის“ წევრი იყო.

2017 წლის დასაწყისში „ვიმპელკომ ჯგუფის“ რებრენდინგი განხორციელდა, რის შემდეგაც მას „ვიონი“ (Veon) დაერქვა. 2017 წელსვე შეიცვალა „მობიტელის“ სახელი და ის „ვიონი საქართველო“ გახდა.

„ვიონი“ 680 მილიონ მომხმარებელს 9 ქვეყანაში (რუსეთში, საქართველოში, ყაზახეთში, ყირგიზეთში, უკრაინაში, უზბეკეთში, პაკისტანში, ალჟირსა და ბანგლადეშში) სთავაზობს ფიჭური კომუნიკაციების ბრენდებს, სატელევიზიო არხებსა და სხვადასხვა ციფრულ სერვისს. [„ვიონის“ ყოველწლიური ანგარიშის](#) მიხედვით, „ვიონი საქართველოსა“ (ბილაინი) და „ედუქეარის“ (Educare) პარტნიორობით ქართულად ითარგმნა ხანის აკადემიის კომპიუტერული პროგრამირების 164 გაკვეთილი. ეს გაკვეთილები ონლაინ უფასოდაა ხელმისაწვდომი. 2019 წლის აპრილიდან, მისი ამოქმედების შემდეგ, 80,000-მა მომხმარებელმა ისარგებლა ამ პროგრამით. ამრიგად, ბიზნესის სფეროს გარეთ, აღნიშნული კომპანიის აქტივობა პოლიტიკურად ნაკლებად რელევანტურია.

ბოლო, 2021 წლის ნოემბრის მონაცემებით, „ვიონი საქართველოს“ ოფიციალური მფლობელები ოფშორული კომპანიები არიან „ვოთერთრაილ ინდასტრიზ“ (Watertrial Industries Ltd) (71%) „ინვესტიკო ალიანს“ (Investico Alliance) (29%).

ამავე მონაცემების თანახმად, კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს შემადგენლობაში არ არიან რუსეთის მოქალაქეები, როგორც ეს წლების წინ იყო. ამჟამად „ვიონი საქართველოს“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები არიან თურქეთის მოქალაქე მუჰთერემ კან თერზიოღლუ, იტალიის მოქალაქე ალექსი ბოლისი

და გერმანიის მოქალაქე მაიკლ შულცი. კომპანიის გენერალური დირექტორია საქართველოს მოქალაქე ლაშა ტაბიძე.

იმის გამო, რომ „ვიონი საქართველოს“ მფლობელი კომპანიები – „ვოთერთრაილ ინდასტრიზ“ და „ინვესტიკო ალიანსი“ – რეგისტრირებულნი არიან უცხოეთში, ამჟამად შეუძლებელია ღია მონაცემების გამოყენებით იმის დადგენა, თუ ზუსტად ვინ ან რომელი კომპანიები დგანან მათ უკან და როგორ არიან ისინი დაკავშირებულნი „ვიონი ჯგუფთან“. თავად „ვიონი ჯგუფი“ წლიურ ანგარიშში აცხადებს, რომ მათ 2021 წელს საკუთარი წილი შვილობილ კომპანიაში - „ვიონი საქართველო“ 80%-დან 100%-მდე გაზარდეს.

„ვიონის ჯგუფის“ წილები შემდეგია: 43.8% – საფონდო ბირჟაზე თავისუფალ ვაჭრობაში არსებული აქციები (free float); 47.9%- LetterOne, The Stichting – 8.3%.

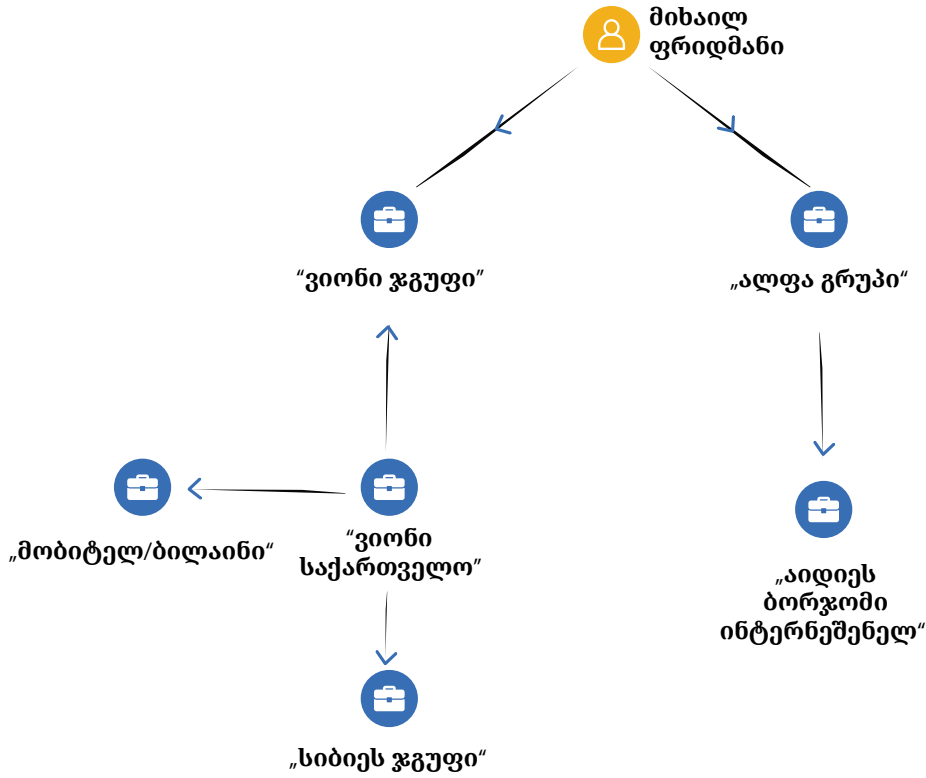
„ვიონი ჯგუფის“ აქციათა 47.9% უკრაინული წარმოშობის რუსი ოლიგარქის, მიხაილ ფრიდმანის დაფუძნებული კომპანია LetterOne-ის საკუთრებაშია. ფრიდმანის კიდევ ერთი კორპორაცია „ალფა ჯგუფი“ ფლობს მინერალური წყლის, „ბორჯომის“ წარმოებას საქართველოში.

Forbes-ის თანახმად, კოლეგა მილიარდერებთან – გერმან ხანთან და ალექსეი კუზმიჩევთან ერთად [მიხაილ ფრიდმანი](#) აკონტროლებს „ალფა ჯგუფსა“ და LetterOne-ს. ეს სამეული ჯერ კიდევ 1989 წლიდან არიან პარტნიორები, როდესაც მათ სასაქონლო სავაჭრო კომპანია „ალფა-ეკო“ დაარსეს. მიხაილ ფრიდმანი რუსი მილიარდერების ოცეულშია, რომლის ქონებაც უკრაინაში დაწყებულ ომამდე, დაახლოებით, 14 მილიარდ დოლარს შეადგენდა. 2018 წლის იანვარში ამერიკის შეერთებული შტატების სახაზინო დეპარტამენტმა გამოაქვეყნა რუსეთის ოფიციალური პირებისა და ოლიგარქების [სია](#). სია მოიცავს ყველას, ვინც რუსეთში საქმიანობს და ვისი შემოსავალიც 1 მილიარდს სცდება. განცხადებაში ხაზგასმით აღინიშნა, რომ ეს არ იყო სანქციების სია, თუმცა მედიაში დოკუმენტი შეფასდა, როგორც ერთგვარი გამაფრთხილებელი სიგნალი მათთვის, ვინც რუსეთში მოღვაწეობს და აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა. პუტინის ხელისუფლებას ასეთ პირებზე დიდი გავლენა აქვს.

მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ, რომ სიის გამოქვეყნების შემდეგ, 2018 წლის აპრილში, რამდენიმე რუს ოლიგარქს, რომელიც ამ სიაში ფიგურირებდა, სანქციები დაუნესდა აშშ-ის არჩევნებში რუსეთის ჩარევის, ყირიმის ნახევარკუნძულის ოკუპაციისა და სირიაში ასადის რეჟიმის მხარდაჭერისთვის. როგორც აშშ სახაზინო დეპარტამენტის მდივანმა [აღნიშნა](#): „რუსი ოლიგარქები და ელიტები, რომლებიც ამ კორუმპირებული სისტემიდან სარგებელს იღებენ, აღარ იქნებიან იზოლირებულნი თავიანთი მთავრობის დესტაბილიზაციის აქტივობებიდან“. სანქცირებულთა სიაში მიხაილ ფრიდმანი არ ფიგურირებდა.

ფრიდმანი უარყოფს რაიმე კავშირის არსებობას პუტინთან, თუმცა როგორც [„ეკონომისტი“ აღნიშნავს](#), ის მუდმივად აფინანსებს სახელმწიფო აქტივობებსა და ინიციატივებს.

2022 წლის დასაწყისში ესპანეთმა [განაახლა](#) 2019 წელს დაწყებული გამოძიება მიხაილ ფრიდმანთან დაკავშირებით. ესპანეთის სამართალდამცავების თქმით, ფრიდმანმა განზრახ გააკოტრა 1,2 მილიარდი დოლარის ღირებულების კომპანია Zed WorldWide, რომელიც მოგვიანებით 20 მილიონ დოლარად იყიდა. გამოძიება ამ საკითხის შესახებ შეწყდა 2020 წელს, მაგრამ განაახლდა მას შემდეგ, რაც ახალი საბუთები მოიპოვეს. ფრიდმანი ამ დანაშაულს არ აღიარებს.

ჩანართი 1:

ფრიდმანის კავშირები ქართულ ბიზნესთან

ფრიდმანის ხსენება მედიაში გააქტიურდა უკრაინაში საომარი მოქმედებების დაწყების შემდეგაც: რუსეთზე დაკისრებული სანქციების შედეგად დარტყმა მიიღო გერმანული ქიმიური გიგანტის, BASF-ის წილებმა/აქციებმა. BASF-ი და მიხაილ ფრიდმანის კომპანია LetterOne-ი ბუნებრივი აირისა და ნავთობის მომპოვებელი კომპანიის - Wintershall Dea-ს თანამფლობელები არიან: LetterOne ფლობს კომპანიის 33%-ს, ხოლო BASF-ი 67%-ს.

2022 წლის 28 თებერვალს, მიხაილ ფრიდმანი ევროკავშირის მიერ სანქცირებულთა სიაში მოხვდა იმ მიზეზით, რომ იგი, ერთი მხრივ, აქტიურ მატერიალურ და ფინანსურ დახმარებას უწევდა და სარგებელს იღებდა იმ რუსი პირებისგან, რომლებიც ყირიმის ანექსიისა და უკრაინის დესტაბილიზაციაზე იყვნენ პასუხისმგებლები.⁴

4 Official Journal of the European Union, COUNCIL IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2022/336, L 58/1, 28.2.2022.

ფიქსირებული ტელეფონი და ინტერნეტი

ფიქსირებული სატელეფონო ბაზარი საქართველოში ბოლო წლებში მნიშვნელოვნად შემცირდა. კომუნიკაციების კომისიის მონაცემებით, 2019 წლის იანვარში ფიქსირებული ტელეფონის მომხმარებელთა რიცხვი 570 ათასს აჭარბებდა. ხოლო 2021 წლის ნოემბრის მონაცემებით, მათი რაოდენობა მხოლოდ 341,742-ს შეადგენდა.

შესაბამისად, ამ სექტორის შემოსავლები მცირდება. 2019 წლის იანვარში ამ ბაზრის მთლიანი შემოსავალი დაახლოებით იყო 2,8 მილიონი ლარი (იმ დროისთვის, დაახლოებით, 1 მილიონი აშშ დოლარი), რაც 2021 წლის ნოემბრისთვის 1,9 მილიონ ლარამდე (დაახლოებით \$600 ათასი) შემცირდა; აღსანიშნავია, რომ ეს მონაცემები პირდაპირ ეხება ფიქსირებულ სატელეფონო ბაზარს, რომელიც გამოითვლება ინტერნეტბაზრისგან დამოუკიდებლად. თუმცა, აღსანიშნავია, რომ კომპანიები მომხმარებელს სთავაზობენ როგორც ინტერნეტსერვისებს, ასევე ფიქსირებულ სატელეფონო მომსახურებას.

ბაზარზე მეორე მსხვილი კომპანია არის „ახალი ქსელები“, რომელიც ფიქსირებული სატელეფონო ბაზრის 22.78%-ს (79,291 აბონენტი) აკონტროლებს. იგივე კომპანია ფიქსირებული ინტერნეტბაზრის 4.7% ფლობს და საქართველოს მასშტაბით ემსახურება 45,599 აბონენტს. 2021 წლის სექტემბრის მონაცემებით, ფიქსირებული ინტერნეტბაზარი საქართველოში 970,067 აბონენტს მოიცავს.

ფიქსირებულ სატელეფონო და ინტერნეტბაზარზე მომუშავე ძირითად კომპანიებს, გარდა „ახალი ქსელებისა“, არ უფიქსირდებათ მფლობელი, რომელიც შეიძლება იყოს რუსული კომპანია, რუსეთის მოქალაქე ან მასთან დაკავშირებული პირი.

ფრიდონ ინჯიას ინტერესები კომუნიკაციებში:

საქართველოსა და რუსეთის ფედერაციის ორმაგი მოქალაქე, ფრიდონ ინჯია 1992-1998 წლებში იყო საქართველოს კავშირგაბმულობის მინისტრი. ახლაც ის, ოჯახთან ერთად, ფლობს სატელეფონო და ინტერნეტსერვისების რამდენიმე კომპანიას.

ფრიდონ ინჯია ასევე იყო პარლამენტის მაჟორიტარი დეპუტატი 2000-2004 წლებში,

თანამდებობას ლეიბორისტული პარტიის პარტიული სიით იკავებდა. მოგვიანებით, იგი ასევე იყო თბილისის 2017-2021 წლების მოწვევის საკრებულოს წევრი „პატრიოტთა ალიანსიდან“. ფრიდონ ინჯიამ 2015-2020 წლებში „პატრიოტთა ალიანსს“ 118,400 ლარი შესწირა. 2021 წელს მან 25 ათასი ლარი შესწირა „ევროპელ სოციალისტებს“, 2014 წელს კი 50 ათასი ლარი „ქრისტიან დემოკრატიულ“ მოძრაობას. 2014 წელს „პატრიოტთა ალიანსს“ ინჯიას მეუღლემ - ლალი რუხაიამაც 14,970 ლარი შესწირა.

ინჯიას ტელეკომუნიკაციების ბიზნესში შესვლა მთავრობაში მისი ყოფნის პერიოდს ემთხვევა. 2001 წელს პროკურატურამ მას თანამდებობაზე ყოფნის პერიოდში 14 მლნ დოლარის გაფლანგვაში დასდო ბრალი, მაგრამ პარლამენტმა ინჯიას იმუნიტეტი არ მოუხსნა და საქმე დაიხურა (წყარო: [“საერთაშორისო გამჭვირვალობა - საქართველო”](#)).

ფრიდონ ინჯია არის საქართველოს მე-10 მოწვევის პარლამენტის წევრი, რომელიც პარლამენტში პარტია „პატრიოტთა ალიანსის“ სიით მოხვდა. აღნიშნული პარტია საჯაროდ ანტიდასავლური და ნატოს მიმართ სკეპტიკური განცხადებებით პოზიციონირებს და განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს საქართველოს რუსეთთან უფრო მეტად დაახლოებას.

ფრიდონ ინჯიას კომპანიები კომუნიკაციებში:

- ახალი ქსელები
- სისტემ ნეტი
- ფოპნეტი
- CGC

ახალი ქსელებისა და CGC-ის მეშვეობით ფრიდონ ინჯია აკონტროლებს ფიქსირებული სატელეფონო ბაზრის 25.19 %-ს. 2021 წლის ნოემბრის მონაცემებზე დაყრდნობით, 341,742 ადამიანი იყენებდა ამ სერვისს საქართველოში. ინჯიას კომპანიები ფიქსირებული ინტერნეტბაზრის 6.2%-საც იკავებს. საერთო ჯამში, ამ ბაზარზე სულ 970,067 აბონენტია. „სისტემ ნეტი“ და „ოპტიკურ-ბოჭკოვანი ტელეკომუნიკაციის ქსელი - ფოპნეტი“ საბითუმო ბაზარზე ოპერირებენ.

1 ახალი ქსელები

„ახალი ქსელები“ ქართულ ფიქსირებულ სატელეფონო ბაზარზე სიდიდით მეორე კომპანიაა, რომელიც ბაზრის 22.78%-ს აკონტროლებს. „ახალი ქსელები“ ასევე აკონტროლებს ფიქსირებული ინტერნეტბაზრის 4.7%-ს. კომპანია ინტერნეტმომსახურებას უწევს საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში მცხოვრებ 45 ათასზე მეტ აბონენტს.

კომპანიის აქციები ახალ ქსელებში ნაწილდება შემდეგნაირად:

- ფრიდონ ინჯია - 46.238%;
- LTD System Net - 10%;
- ავთანდილ იაშვილი - 33.177% (ინჯიას ბიზნესპარტნიორი);
- 10% აქციების მფლობელია 6 სხვადასხვა პირი.

ფრიდონ ინჯია და მისი ოჯახი ფლობენ შპს „სისტემ ნეტის“ (LTD System Net) 49,89%-ს. კომპანიის ძირითადი აქციონერები არიან:

- ილია ინჯია (ფრიდონ ინჯიას შვილი) - 24,709%;
- ხათუნა ინჯია (ფრიდონ ინჯიას შვილი) - 5,714%;
- ფრიდონ ინჯია - 15,318%;
- ლალი რუხაია (ფრიდონ ინჯიას მეუღლე) - 4,149%;
- ავთანდილ იაშვილი (ინჯიას ბიზნესპარტნიორი) - 29,349%
- აქციების 20%-ს 11 სხვა პირი ფლობს.

თავის მხრივ, „სისტემ ნეტი“ ფლობს კომპანია „საქართველოს ცენტრალური კავშირგაბმულობის კორპორაციის“ (GCG) წილების 49%-ს. CGC რუსთავის მოსახლეობას ინტერნეტ, სატელევიზიო და ფიქსირებულ სატელეფონო მომსახურებას უწევს. მისი ჯამური წილი ფიქსირებულ სატელეფონო ბაზარზე 2,49%-ია (8,517 მომხმარებელი). გარდა ამისა, ის ფლობს ფიქსირებული ინტერნეტის ბაზრის 1.4%-ს (13,865 აბონენტი). ამ კომპანიის აქციონერები არიან:

- სისტემ ნეტი – 49,89%
- შპს ჯენერი – 13%
- Monemvasia Shipping & Trading Company – 13%
- COSMOTE ტექნიკური მომსახურება (საბერძნეთი) – 25%

ფრიდონ ინჯიას მეუღლე, ლალი რუხაია, ფლობს ორმაგ მოქალაქეობას რუსეთსა და საქართველოში და არის „ახალი ქსელების“ ფრიდონ ინჯიას წილების მმართველი. ლალი რუხაია ასევე არის კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარე.

ფრიდონ ინჯიას შვილი, ილია ინჯიაც, ფლობს რუსეთ-საქართველოს ორმაგ მოქალაქეობას. ილია ინჯია და ლალი რუხაია არიან მენეჯერულ პოზიციებზე ფრიდონ ინჯიას სხვა კომპანიებშიც.

2020 წლის საპარლამენტო არჩევნების შემდგომ განვითარებული პოლიტიკური კრიზისის ფონზე ფრიდონ ინჯიამ „პატრიოტთა ალიანსი“ პარტიის სხვა წევრებთან ერთად დატოვა და პარტია „ევროპელი სოციალისტები“ დააფუძნა.

ფრიდონ ინჯიას ინტერესები საკომუნიკაციო ბიზნესში არ შემოიფარგლება მხოლოდ „ახალი ქსელებისა“ და „სისტემ ნეტის“ ფლობით. ფრიდონ ინჯიას საკუთრებაშია შპს „ფოპნეტი“.

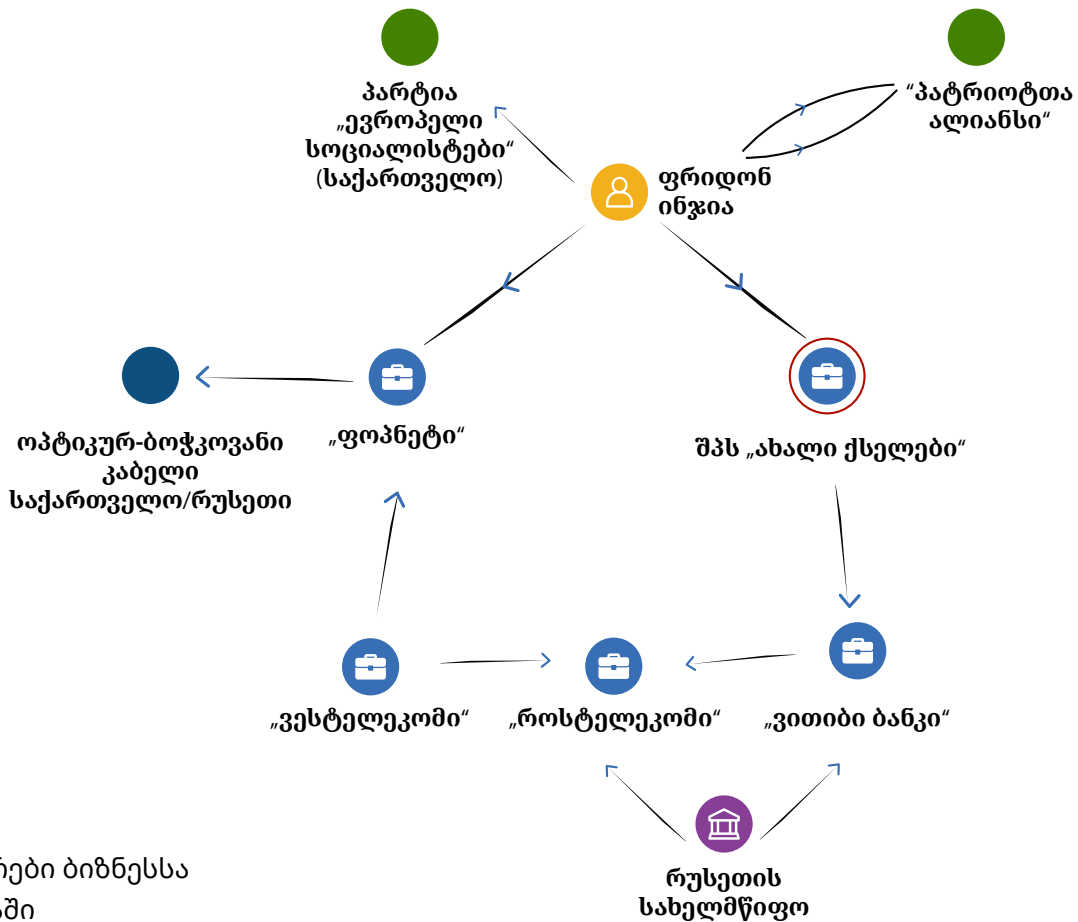
2 ფოპნეტი

ფოპნეტის მფლობელები არიან:

- სისტემ ნეტი (ინჯიას კომპანია) - 50%;
- ფრიდონ ინჯია - 22.3%;
- ილია ინჯია - 3%;
- ავთანდილ იაშვილი - 14.3%;
- აქციების 10%-ს 4 სხვა ადამიანი ფლობს.

„ფოპნეტის“ ოფიციალური [ვებგვერდიდან](#) ირკვევა, რომ კომპანია მომსახურებას ახორციელებს საქალაქთაშორისო, საერთაშორისო და სატრანზიტო სატელეკომუნიკაციო არხებით, ოპტიკურ – ბოჭკოვან კაბელებზე აგებული ულტრათანამედროვე ტექნოლოგიებით განწყობილი ქსელის გამოყენებით.

საქალაქთაშორისო არხებით მომსახურების მიწოდება ხორციელდება თბილისიდან - ბოლნისის, გორის, ხაშურის, ზესტაფონის, ქუთაისის, ფოთის, ზუგდიდისა და ბათუმის მიმართულებით. კომპანია საერთაშორისო არხებით მომსახურებას ახორციელებს თბილისიდან - რუსეთის, დსთ-ს, ევროპისა და აზიის ქვეყნების მიმართულებით, გამოყენებულია პირდაპირი კავშირები მეზობელი ქვეყნების ოპტიკურ-ბოჭკოვანი მაგისტრალების ოპერატორებთან, მათ შორის აზერბაიჯანის ორ და სომხეთის სამ ოპერატორთან. „ფოპნეტი“ ფლობს ოპტიკურ-ბოჭკოვან კაბელს. ფოპნეტის [ვებგვერდის](#) მიხედვით, მისი პარტნიორია რუსული კომპანია „[ვესტელეკომი](#)“, რომელიც, თავის მხრივ, რუსული საკომუნიკაციო კომპანია „როსტელეკომის“ შვილობილი კომპანიაა.

ჩანართი 2:
ინჯიას კავშირები ბიზნესსა და პოლიტიკაში

სამაუწყებლო კომპანიები

ტელეკომპანია რ.ბ.ჯ. (R.B.G.)

“რ.ბ.ჯ.” (405085740) - 2015 წელს დარეგისტრირდა. მფლობელები, რუსეთის მოქალაქე ოლგა მილიევა (90%) და საქართველოს მოქალაქე ირაკლი ადამია არიან (10%). ტელევიზია ბაზარზე „1 გასართობი არხის“ სახელითაა ცნობილი და ეთერში, ძირითადად, რუსეთის საზოგადოებრივი მაუწყებლის (ORT) გადაცემების ქართულ თარგმანს უშვებს. ვებგვერდის მიხედვით, მისი კონცეფცია მოიცავს „საოჯახო ტელევიზიის ტრადიციულ ღირებულებებს და გათვლილია ყველა ასაკისა და სოციალური ფენის მოსახლეობისთვის“. ტელეკომპანია ეთერში უშვებს შემეცნებით-გასართობ გადაცემებს: იუმორისტულ, საბავშვო, მუსიკალურ გადაცემებს, დოკუმენტურ და მხატვრულ ფილმებს.

კომუნიკაციის ეროვნული კომისიის მონაცემებით, ტელეკომპანიის ჯამური შემოსავალი 2020 წელს 582,752 ლარი იყო. ვებგვერდის „ჩვენ შესახებ“ სექცია, ბოლოს, სავარაუდოდ, 2018 წელს აქვთ განახლებული და აღნიშნულია, რომ მისი დაფინანსება, ძირითადად, „კერძო-სამართლებრივი გარიგებიდან შემოსული თანხები და დამფუძნებლების მიერ შენატანი (სესხია)“.

2015 წელს, კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის (GNCC) მიერ ჩატარებული კვლევით, ORT საქართველოში ერთ-ერთი ყურებადი უცხოენოვანი არხი იყო. 2015 წლის შემდეგ კომისიას კვლევა აღარ ჩაუტარებია.

საქართველოში სატელევიზიო რეიტინგს ორი კომპანია ზომავს — TV MR Georgia და Tri Media Intelligence. აღნიშნული კომპანიები ზომავენ მხოლოდ დამკვეთისთვის სასურველი ტელეარხების რეიტინგს. მაგალითად, TV MR Georgia ზომავს მხოლოდ საქართველოში მოქმედი 13 ტელეარხის რეიტინგს, რომელთა შორის არ არის “რ.ბ.ჯ.”, შესაბამისად, შეუძლებელია აღნიშნული ტელეარხის რეიტინგის დადგენა საჯაროდ ხელმისაწვდომი წყაროებით.

საქართველოს კანონმდებლობით, საქართველოში მოქმედი მაუწყებლები ვალდებული არიან, კომუნიკაციების კომისიას მიაწოდონ ინფორმაცია თავიანთი შემოსავლების შესახებ, რომელთა რაოდენობაც აღემატება 7 ათას ლარს (დაახლოებით \$2,300). აღნიშნულ ინფორმაციას კომუნიკაციების კომისია საჯაროდ აქვეყნებს თავის ვებგვერდზე. იმის გამო, რომ ეს მონაცემები ამ დრომდე არ არის გამოქვეყნებული, IDFI-მ კვლევის ფარგლებში მიმართა კომუნიკაციის კომისიას. მათგან გამოვითხოვეთ საჯარო ინფორმაცია “რ.ბ.ჯ.”-ის ფინანსების წყაროების შესახებ. კომუნიკაციების კომისიამ ოფიციალურ პასუხად მოიწერა, რომ მათ მაუწყებლებისგან შემოსავლების შესახებ სრულყოფილი ინფორმაცია არ მიუღიათ და როგორც კი ამ ინფორმაციას მიიღებენ, გამოაქვეყნებენ თავიანთ ვებგვერდზე.

საბანკო სექტორი

კვლევის ფარგლებში შესწავლილია საქართველოში რეგისტრირებული 14 კომერციული ბანკი. მათგან მხოლოდ „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ („ვითიბი ბანკი“) ფლობს რუსული კომპანია „ვეტებე ბანკი“ (Vetebe Bank).

წლიური ანგარიშის მიხედვით, რომელიც 2020 წლის დეკემბერში გამოქვეყნდა, „ვითიბი ბანკის“ მთლიანი კაპიტალი შეადგენს 309 მილიონ ლარს, რაც არის მთლიანი ბაზრის 4 პროცენტი.

საქართველოს საბანკო სექტორი შემდეგნაირად გამოიყურება:

- თიბისი ბანკი - 37%
- საქართველოს ბანკი - 33%
- დანარჩენი 12 ბანკი - 30 %

ამ პირობებში, „ვითიბი ბანკი“ კაპიტალის სიდიდის მიხედვით 2020 წლის დეკემბრისთვის იყო მეოთხე, ხოლო კვლევის წერის პერიოდში განახლებული მონაცემები გამოქვეყნებული ჯერ არ არის.

„ვითიბი ბანკი“ ყოფილი „გაერთიანებული ქართული ბანკია“. ეროვნული ბანკისთვის 2021 წელს წარდგენილი მონაცემებით, „ვითიბი ბანკის“ 97.38%-ს ფლობს რუსული „ვეტებე ბანკი“, 1.47%-ს კი შპს „ლაკარპა ენტერპრაიზის ლიმიტედი“. ბანკის ბენეფიციარი მესაკუთრე არის რუსეთის ფედერაცია 59.34%-ით.

რუსული „ვეტებე ბანკი“ რამდენიმე ათეულ საფინანსო და საკრედიტო ორგანიზაციას ფლობს ევროპისა და აზიის ქვეყნებში. საქართველოში არსებული „ვითიბი ბანკი ჯორჯიაც“ მათ შორისაა. „გაერთიანებული ქართული ბანკის“ აქციები რუსულმა ვითიბიმ 2005 წელს შეიძინა. კომპანიის რებრენდინგი 2006 წლის დეკემბერში განხორციელდა, შეიცვალა სახელწოდება და „ვითიბი ბანკი“ ეწოდა.

„ვითიბი ბანკის“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები რუსეთის მოქალაქეები არიან. საბჭოს ხელმძღვანელობს რუსეთის მოქალაქე სერგეი სტეპანოვი, მოადგილეა ილნარ შაიმარდანოვი, საქართველოს მოქალაქე მერაბ კაკულია, გოჩა მაცაბერიძე, ასევე, რუსეთის მოქალაქეები იულია კოპიტოვა და ასია ზახაროვა.

„ვითიბი ბანკის“ გენერალური დირექტორი 2009 წლიდან არჩილ კონცელიძეა.

როგორც შესავალში აღინიშნა, უკრაინაში ომის დაწყების შემდეგ, საქართველოს ეროვნული ბანკი შეუერთდა საერთაშორისო სანქციებს და ვითიბიმ საკუთარი პორტფელის სხვა ბანკებზე [გასხვისება დაიწყო](#).

სასარგებლო წიაღისეული და მინერალური წყლები

სასარგებლო წიაღისეულისა და მინერალური წყლების სექტორში სულ შესწავლილია 3,069 ლიცენზიის მფლობელი კომპანია. კომპანიების ყველა მონაცემი დამუშავდა საკუთრების, აქციონერებისა და მენეჯერული კავშირების მიხედვით.

რუსულ ბიზნესთან კავშირების იდენტიფიცირების შემდეგ (მოქალაქეობის ან/და კუთვნილების მიხედვით), შემონიშნა 120-ზე მეტი კომპანიისა და ფიზიკური პირის საქმიანობა. ქვემოთ მოყვანილი მონაცემები ასახავს კვლევის მიზნების რელევანტურ შემთხვევებს.

იდენტიფიცირებული კომპანიებიდან ზოგიერთი რუსეთის ან რუსეთ-საქართველოს ორმაგი მოქალაქეობის მქონე პირების საკუთრებაა. მათგან გამოვყოფთ და საგანგებოდ მიმოვიხილავთ რამდენიმეს, რომლებიც განსაკუთრებით საგულისხმოა პოლიტიკური კავშირების, გავლენიანი სახელებისა (ძირითადად რუსულ, მაგრამ ასევე ქართულ კონტექსტში) და პოლიტიკური შემონიშნულობების მხრივ.

1 RMG (Rich Metals Group)

კომპანია ოქროს მოპოვების ლიცენზიით 2014-2042 წლებში. კომპანია, რომლის სახელთან არის დაკავშირებული საყდრისის ძეგლის ეროვნული მემკვიდრეობის სტატუსის მოხსნა ოქროს მოპოვების მიზნით, რომელსაც შემდგომ მოჰყვა საყდრისის ძეგლის აფეთქება და განადგურება, ფლობს RMG Copper-სა (3,79%) და Mining Investments LLC-ს (96,21%). კომპანიის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარეა რუსეთის მოქალაქე დიმიტრი ტროიცკი, თავმჯდომარის მოადგილე - რუსეთის მოქალაქე დიმიტრი კორჟევი. RMG Gold-ის მიერ [გამოქვეყნებული](#) 2020 წლის ფინანსური აუდიტის დოკუმენტების მიხედვით, შპს „მაინინგ ინვესთმენტსის“ კომპანიაა Eulachon Limited, ხოლო მისი ბენეფიციარი მფლობელი დიმიტრი ტროიცკია. ეს დოკუმენტები გვიჩვენებენ, რომ კომპანიის საერთო შემოსავალი 2020 წელს მოიცავდა 371,154,000 ლარს, საიდანაც 278,646,000 ლარი იყო ოქროს გაყიდვებიდან მიღებული შემოსავალი.

Forbes-ის 2017 წლის [მონაცემებით](#), დიმიტრი ტროიცკი 184-ე ადგილზეა რუს უმდიდრეს ბიზნესმენებს შორის. 1993 წლიდან ის მეგობარ დიმიტრი კორჟევთან ერთად რუსეთში ბიზნეს საქმიანობას აქტიურად ახორციელებს.

ოქროს გარდა, RMG Gold და RMG Copper ასევე ფლობენ 6 დამატებით ლიცენზიას სხვადასხვა მინერალზე, მათ შორის - კვარცი, მინერალური წყლები და ხრეში. გარდა ამისა, RMG Gold-თან აფილირებული კიდევ ერთი კომპანია, შპს RMG Auramine ფლობს ოქროსა (2016-2041) და მტკნარი წყლის (2019-2039) ლიცენზიებს. კომპანიის მიერ გამოქვეყნებული [აუდიტის დოკუმენტების](#) მიხედვით, 2019 წლის სექტემბრიდან მისი ძირითადი საქმიანობაა ოქროს, თუთიის, ტყვიისა და სპილენძის შემცველი წიაღისეულის მოპოვება. შემდეგ მთელი მარაგი იყიდება RMG Copper-ზე. კომპანიას 2020 წელს გაყიდული მარაგებიდან ჯამური შემოსავალი 50,099,000 ლარი ჰქონდა.

შპს RMG Auramine ეკუთვნის შპს „კავკასიან მაინინგ გრუპს“, რომელიც, თავის მხრივ, კვიპროსში რეგისტრირებული Pamtilon Holdings Limited-ის კუთვნილებაა. ამ უკანასკნელის ბენეფიციარი მფლობელები არ სახელდება. თუმცა შპს RMG Auramine-ის გენერალური დირექტორი არის თორნიკე ლიპარტია, რომელიც იმავე თანამდებობას იკავებს RMG Gold-ში, ხოლო შპს „საქართველოს სამთამადნო კომპანიის“ (მშობელი კომპანია) სამეთვალყურეო საბჭოს წევრები არიან დიმიტრი კორჟევი, რომელიც იკავებს იმავე თანამდებობას RMG Gold-ში; კახაბერ მჭედლიშვილი, იკავებს იმავე თანამდებობას შპს „მაინინგ ინვესთმენტსში“ (RMG Gold-ის დედა კომპანია).

IDFI-ის მიერ 2020 წელს [გამოქვეყნებული კვლევის](#) თანახმად, გამოვლინდა არაერთი პირი, რომელიც RMG Gold-ში სხვადასხვა პოზიციაზე იყო დასაქმებული და მმართველ პოლიტიკურ პარტიას 2020 წლის საპარლამენტო არჩევნებამდე ჯამში 800,000 ლარი შესწირა.

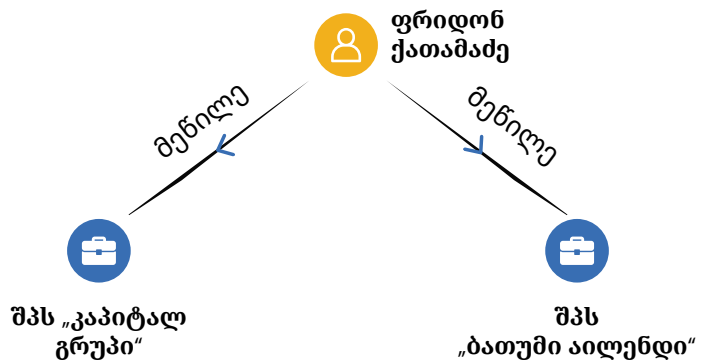
2015 წლის აპრილში საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრომ გამოაქვეყნა [ანგარიში](#) გარემოზე ზემოქმედების შესახებ, რომელშიც ასევე მოხსენიებულია RMG Gold-ი. **დასკვნაში ნათქვამია, რომ კომპანიის ქმედებებმა, რომლებიც ეკოლოგიური ექსპერტიზის სათანადო გადაწყვეტილების გარეშე მიმდინარეობდა, გამოიწვია მადნის გაჟონვის შედეგად წიაღისეულის დაბინძურება/დეგრადაცია, გარემოს 29,153,880 ლარის ღირებულების ზიანი მიაყენა.**

ამავე ანგარიშში ასევე ნათქვამია, რომ RMG Copper-ის მიერ მდინარე კაზრეთულაში ღია მჟავე წყლის ჩასხმამ გარემოს 1,078,188 ლარის ოდენობის ზიანი მიაყენა.⁵

2 კაპიტალ ჯგუფი

შპს „კაპიტალ ჯგუფი“ - (ოქროს მოპოვების ლიცენზიით 01.08.19 - 01.06.44 ვადით) - 50% საქართველოსა და რუსეთის ორმაგ მოქალაქე ფრიდონ ქათამაძეს ეკუთვნის. ის მჭიდროდ იყო დაკავშირებული პროექტთან, რომელიც ითვალისწინებდა ხელოვნური კუნძულის მშენებლობას ბათუმის ცენტრში; ის არის პროექტის განმახორციელებელი კომპანიის - შპს „ამბასადორი - ბათუმის კუნძულის“ (Ambassadori Batumi Island) დირექტორი. კომპანიის მფლობელია შებენიერი პასუხისმგებლობის კომპანია ამბასადორი - ბათუმის კუნძული (18%), რომელიც თავად ეკუთვნის ფრიდონ ქათამაძეს (100%) და LLC Property Assets Investment LTD (82%), რომელიც რეგისტრირებულია ბრიტანეთის ვირჯინიის კუნძულებზე. ამ უკანასკნელის ბენეფიციარი მფლობელები არ სახელდება. ტერიტორია, სადაც კუნძული უნდა აშენდეს (90 ჰა), მთავრობამ პირდაპირ კომპანიას გადასცა. 2019 წლის აგვისტომდე „კაპიტალ ჯგუფს“ სხვა მესაკუთრე ჰყავდა, რომელმაც ოქროს მოპოვების ლიცენზია 2019 წლის მაისში 788,305 ლარად მოიპოვა. 2019 წლის 14 აგვისტოს კომპანიის აქციები ძველმა მესაკუთრემ ფრიდონ ქათამაძესა და მის პარტნიორს უსასყიდლოდ გადასცა.

ჩანართი 3:
ფრიდონ ქათამაძის
ბიზნეს მფლობელობა

3 მეგა ჰოლდინგი (თბილცემენტ ჯგუფი)

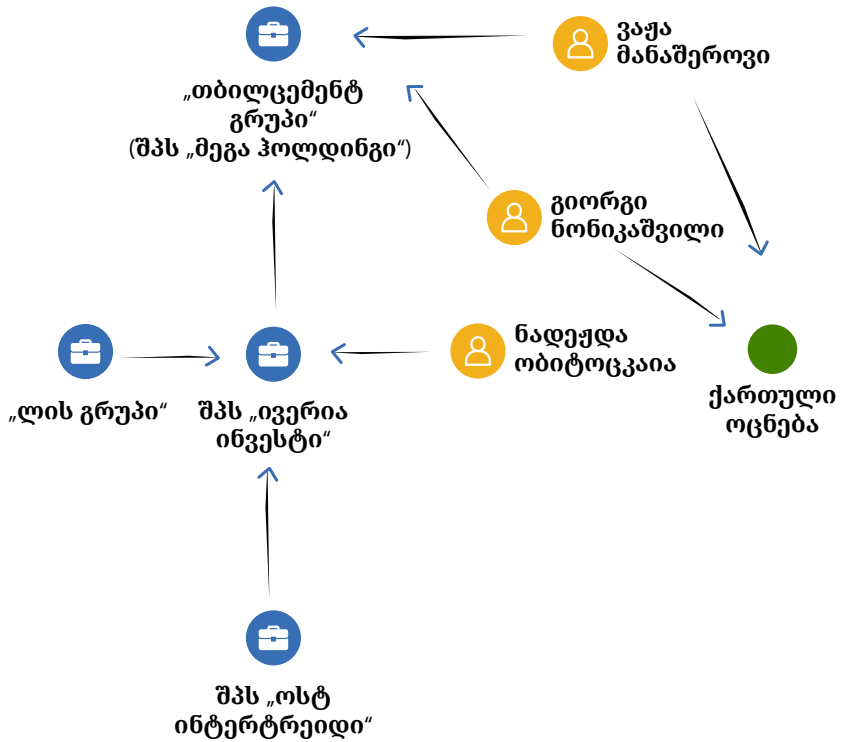
შპს „მეგა ჰოლდინგი“ (ყოფილი სახელწოდებით „თბილცემენტ ჯგუფი“) - (ხრეშის მოპოვების ლიცენზიით 2020-2025 წლებში) - არის ბეტონის მწარმოებელი და სამშენებლო კომპანიების ჰოლდინგი. ქარხანა მცხეთაში, ზაჭესში მდებარეობს და მათი ოფიციალური ვებგვერდის მიხედვით, საათში 120 კუბურ მეტრ ბეტონს და 14 ტონაზე მეტ ცემენტს აწარმოებენ. კომპანიას ფლობენ ვაჟა მანაშეროვი (17%), რუსუდან წითლანაძე (19.6%), მიხეილ დათიკაშვილი (12.25%), გიორგი ნონიკაშვილი (1.15%) და შპს „ივერია პრო“ (50%). ორი ქართველი აქციონერი, ვაჟა მანაშეროვი და გიორგი ნონიკაშვილი, ამავე დროს მმართველი კოალიცია „ქართული ოცნების“ შემომწირველები არიან.

5 <https://idfi.ge/en/russian-capital-in-georgian-business-full-report>

„მეგა ჰოლდინგის“ („თბილცემენტ ჯგუფი“) ერთ-ერთი მენილეა შპს „ივერია პრო“ (50%), რომელიც, თავის მხრივ, შპს „ივერია ინვესტს“ (100%) ეკუთვნის. ამ უკანასკნელის მენილეები არიან რუსული კომპანია Ost InterTrade Ltd. (20%) და ლიეტუვური კომპანია LIS Group (10%), ასევე რუსეთის მოქალაქე - ნადეჟდა ობიტოცკაია (19%). აღნიშნული ორი იურიდიული პირისა და ნადეჟდა ობიტოცკაიას სარეგისტრაციო მისამართები იდენტურია. „თბილცემენტ ჯგუფის“ აქციონერები არიან ოფშორული კომპანიებისა და ფიზიკური პირების რწმუნებულები საქართველოში. აქედან გამომდინარე, საკუთრების სპირალში (იხ. ჩანართი 5), შეიძლება შეინიშნოს არაპირდაპირი რუსული საკუთრება.

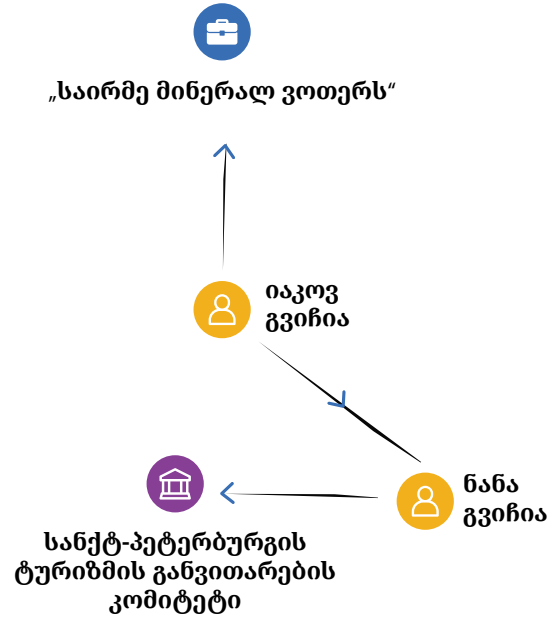
ზემოაღნიშნული პირების შემთხვევაში, პოლიტიკური აქტივობა გამოიხატება პარტიული შემოწირულობებით: 2017 წელს, ვაჟა მანაშეროვმა და გიორგი ნონიკაშვილმა „ქართულ ოცნებას“ ფიზიკური პირებისთვის დასაშვები მაქსიმალური თანხა, 60,000-60,000 ლარი შესწირეს.

ჩანართი 4:
კავშირები "მეგა ჰოლდინგის"
("თბილცემენტჯგუფის") გარშემო

4 მინერალური წყალი საირმე

შპს „მინერალური წყალი საირმე“ - (მტკნარი წყლის 3 ლიცენზიით (2010-2030), მიწისქვეშა მტკნარი წყლის (2011-2036) და გაზიანი მინერალური წყლის (2019-2031)) - რუსეთის მოქალაქე იაკოვ გვიჩიას საკუთრებაშია. მისი სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი - გია გვიჩია, რომელიც ასევე რუსეთის მოქალაქეა, მილიარდერია და ყოველწლიურად სახელდება რუსეთის ტოპ მილიარდერების სიაში. ის ლუდსახარშებს ფლობდა პეტერბურგში და ამჟამად იქ მინის ქარხნის მფლობელია. ოჯახური კავშირების მხრივ, მისი და, ნანა გვიჩია, პეტერბურგის ტურიზმის განვითარების კომიტეტის თავმჯდომარეა.

ჩანართი 5:

შპს „მინერალური წყალი საირმე“
 მინერალური წყლების მფლობელობა

5 ბორჯომი (IDS Borjomi Georgia/ აიდიეს ბორჯომი საქართველო)

შპს „აიდიეს ბორჯომი საქართველო“ მოიპოვებს და აწარმოებს მინერალურ და არაგაზირებულ წყლებს - ბორჯომი, ლიკანი, ასევე სასმელ წყალს - ბორჯომის წყაროები, ბაკურიანი. კომპანიის საკუთრებაშია ჩამომსხმელი ქარხნები: N1 და N3.

„აიდიეს ბორჯომი საქართველო“ ყოფილი „საქართველოს მინისა და მინერალური წყლების კომპანიაა“. 2004 წელს ქართული კომპანიის ბაზაზე საერთაშორისო კომპანია „IDS Borjomi International“ შეიქმნა ბადრი პატარკაციშვილის თანამფლობელობაში არსებული კომპანიის მიერ. 2013 წლის დასაწყისში პატარკაციშვილების ოჯახმა განაცხადა, რომ IDS Borjomi International-ს საკონტროლო პაკეტი რუსი მილიარდელის, მიხაილ ფრიდმანის კუთვნილ უმსხვილეს საინვესტიციო კომპანია „ალფა ჯგუფს“-ს 300 მილიონ დოლარად მიჰყიდა.

6 გრუზვინპრომი - მინერალური წყლების მოპოვების ლიცენზია

Gruzwinprom ფლობს მინერალური წყლების მოპოვების ლიცენზიას საქართველოში. კომპანიას ეკუთვნის სხვა კომპანია, სახელად Bolero & Company. თავის მხრივ, Bolero & Company არის საქართველოს უმსხვილესი სამრეწველო-სავაჭრო კომპანიათა ჯგუფის ნაწილი, რომელიც ასევე მოიცავს შპს „გრუზვინპრომს“, შპს „ჯორჯიან სფირიტს“, შპს „უნივერსალ სფირიტს“ და ტერმინალს ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში.

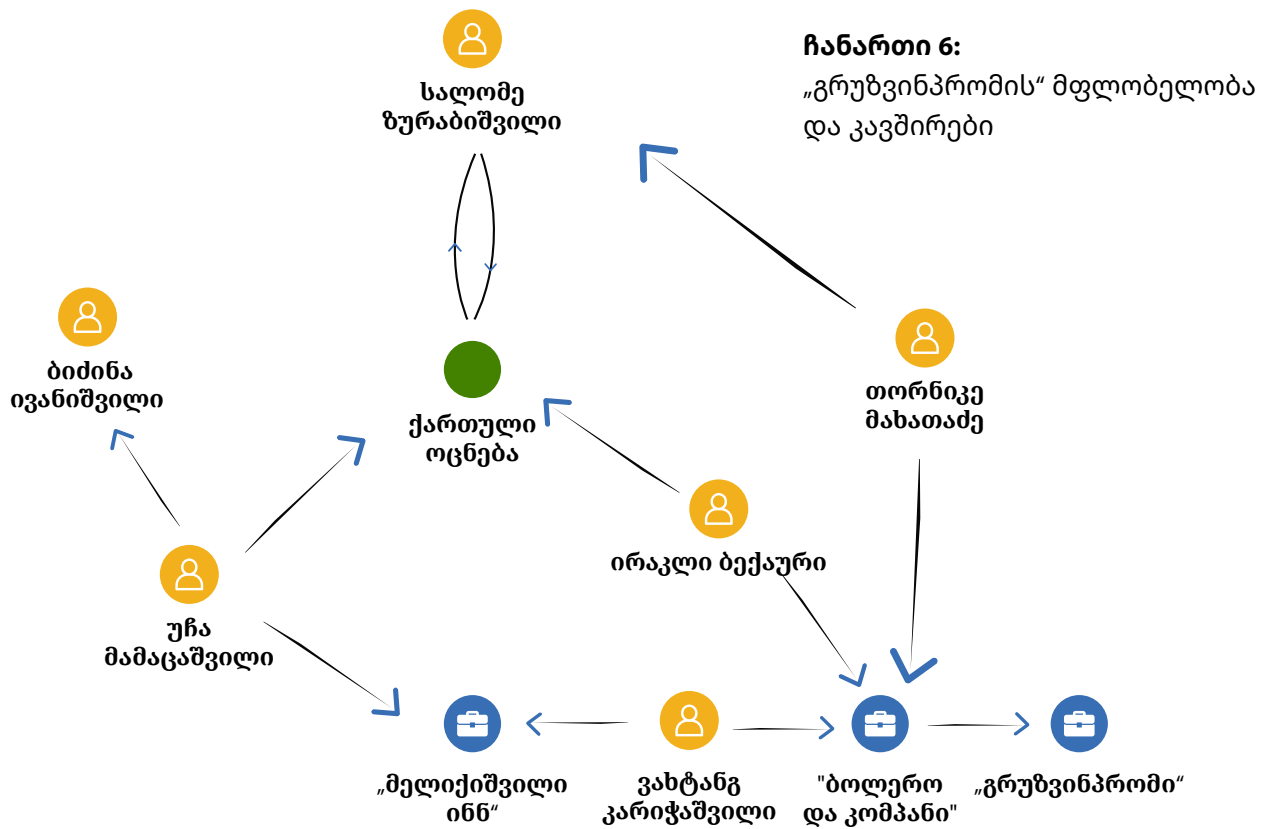
გამომძიებელი ჟურნალისტების საერთაშორისო კონსორციუმმა (ICIJ) შეისწავლა, დაახლოებით, 12 მილიონი გაუფიქრებელი დოკუმენტი, რომელიც ერთობლიობაში ცნობილია, როგორც Pandora Papers. ICIJ აცხადებს, რომ ბიძინა ივანიშვილმა 1998-2016 წლებში დააარსა 12 კომპანია ბრიტანეთის ვირჯინიის კუნძულებზე. Brightstone Finance, რომელიც Poti FIZ მენეჯერული კომპანიის მენილეა, 12 კომპანიიდან ერთ-ერთია. ICIJ-ის ცნობით, ივანიშვილმა დააარსა Brightstone Finance საქართველოს თანაინვესტირების ფონდის გარკვეული პროექტების სავალო კაპიტალის დასაფინანსებლად. უფრო კონკრეტულად,

Pandora Papers-ში ნათქვამია, რომ 2015 წელს დაარსებული Brightstone Finance არის საქართველოში დაფუძნებული „ევრაზია ინვესტის“ მაკონტროლებელი მენილე კომპანია, რომელიც რამდენიმე სხვა ფირმის მეშვეობით ფლობს მნიშვნელოვან წილებს ფოთის თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში. ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის მომგებიანობა პირდაპირ კავშირშია ფოთის პორტში ტვირთბრუნვასთან.⁶

Bolero & Co-ს ერთადერთი მფლობელია საქართველოსა და რუსეთის ორმაგი მოქალაქე ვახტანგ კარიჭაშვილი, რაც მას აქცევს Bolero & Co-ს მიერ დაარსებული ყველა კომპანიის ბენეფიციარ მფლობელად, Gruzwinprom-ის ჩათვლით. ზემოთ განხილული შემთხვევების მსგავსად, ამ კომპანიების თითქმის ყველა მენეჯერმა შემოწირულობა გაიღო მმართველ პოლიტიკურ პარტიაში.

გარდა ამისა, ვახტანგ კარიჭაშვილი ფლობს კომპანიას სახელად - Melikishvili Inn, ბიზნეს პარტნიორთან უჩა მამაცაშვილთან ერთად, რომელსაც აქვს რუსეთისა და საქართველოს ორმაგი მოქალაქეობა და ბიძინა ივანიშვილის ნათესავია.

მეორე მხრივ, „საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველოს“ ინფორმაციით, კარიჭაშვილის ერთ-ერთი კომპანია, შპს „უნივერსალ სფირიტსი“ იყო ერთ-ერთი იმ 10 კომპანიას შორის, ვინც 2020 წელს გამარტივებული სახელმწიფო შესყიდვებიდან ყველაზე მეტი თანხა, ჯამში 5,7 მილიონი ლარის ღირებულების 19 კონტრაქტი მიიღო. აქედან 18 ხელშეკრულება გაფორმდა სახელმწიფო კომპანია „აკურასთან“. „უნივერსალ სფირიტსი“ 2015 წლიდან იღებს გამარტივებულ საჯარო კონტრაქტებს და მას მონაწილეობა საჯარო ტენდერებში არ მიუღია.

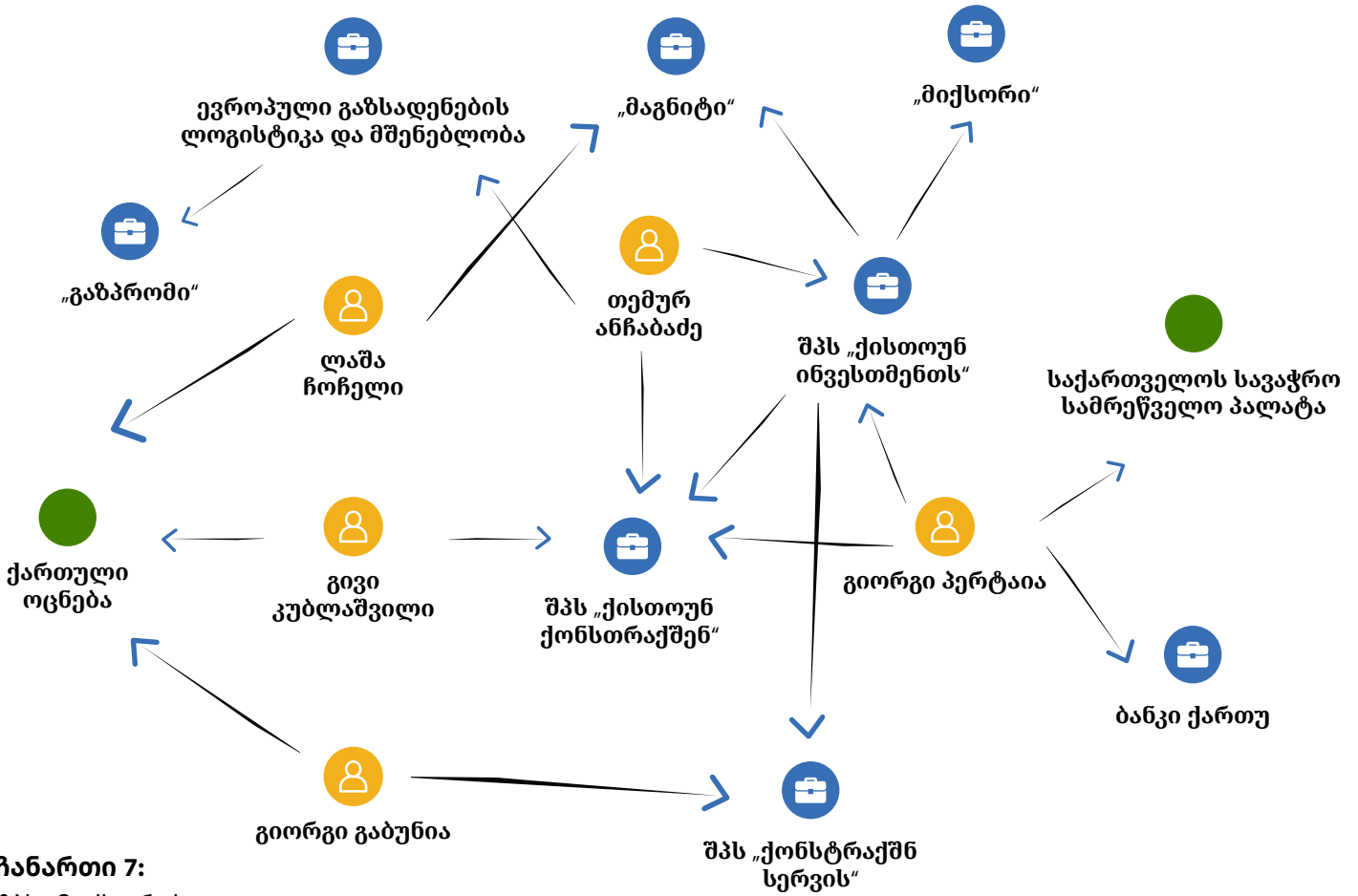
6 <https://agenda.ge/en/news/2021/3036>

7 მიქსორი - მინერალური წყლების მოპოვების ლიცენზია

შპს „მიქსორის“ მეწილეებს შორისაა ცეზარ ჩოჩელი (42.12%) და შპს „ქისტოუნ ინვესტმენტს“(15.75%), რომლის მფლობელიცაა თემურ ანჩაბაძე - ბიზნესმენი პეტერბურგიდან. ის არის რამდენიმე კომპანიის მფლობელი, რომელთა შორისაცაა - North European Gas Pipeline Logistics (NCEP). მათი საიტის მიხედვით, 17 წელზე მეტია ეს კომპანია მუშაობს რუსეთის სამრეწველო, ნავთობის, გაზისა და ენერგეტიკული კომპლექსის მსხვილ საწარმოებთან. ისინი საქართველოში მონაწილეობენ გაზსადენების მშენებლობისა და რეკონსტრუქციის მასშტაბურ პროექტებში. მათ ვებგვერდზე „ქისტოუნ ინვესტმენტს“ (Keystone Investments) არის ნახსენები, როგორც ბიზნეს ჯგუფის წევრი და დახასიათებულია, როგორც კომპანია, რომელიც მიიღებს მონაწილეობას South Stream პროექტში, რათა გაზარდოს რუსული ბუნებრივი აირის ევროპაში მიწოდება და დამატებითი გაზის ტრანსპორტირება ცენტრალურ და სამხრეთ რუსეთის რეგიონებში.

შპს „ქისტოუნ ინვესტმენტსის“ კიდევ ერთი აქციონერი არის გიორგი პერტაია (10%), საქართველოს სავაჭრო პალატის პრეზიდენტი. ჯერ კიდევ 2018-2019 წლებში ის იყო „ქართუს“ სამეთვალყურეო საბჭოს წევრი. „ქართუ“ ასოცირდება „ქართული ოცნების“ დამფუძნებელთან და ყოფილ თავმჯდომარესთან.

მრავლისმომცველ რუკაზე „მიქსორის“ ძირითადი აქციონერი ირიბად არის დაკავშირებული „გაზპრომთან“, ისევე როგორც მისი ბიზნესპარტნიორები, რომელიც დაკავშირებულია საქართველოს მმართველ პოლიტიკურ აქტორებთან (იხ. ჩანართი 7).

ჩანართი 7:
შპს „მიქსორის“
კავშირები

ზემოთ განხილული შემთხვევები წინასწარ არის შესწავლილი. მონაცემების შემდგომი დამუშავება და მიღება შესაძლებელია გამომძიებელი ჟურნალისტებისა და მედიის სხვა წარმომადგენლების მიერ.

ძირითადი დასკვნების შეჯამება:

კომუნიკაციების სფეროში, იდენტიფიცირებულია ისეთი ფართოდ ცნობილი ბიზნესმენების კავშირები (მფლობელობა, მმართველი წილები), როგორცაა უკრაინული წარმოშობის რუსი ოლიგარქი, მიხაილ ფრიდმანი (კომპანია LetterOne). მისი სხვა კორპორაცია „ალფა ჯგუფი“ ფლობს მინერალური წყლის, „ბორჯომის“ წარმოებას საქართველოში. მიხაილ ფრიდმანი ევროკავშირის მიერ სანქცირებულთა სიაში მოხვდა იმ მიზეზით, რომ იგი, ერთი მხრივ, აქტიურ მატერიალურ და ფინანსურ დახმარებას უწევდა და სარგებელს იღებდა იმ რუსი პირებისგან, რომლებიც ყირიმის ანექსიისა და უკრაინის დესტაბილიზაციაზე იყვნენ პასუხისმგებელნი.

კომუნიკაციების სფეროში იკვეთება ანტიდასავლური განცხადებებითა და რუსეთთან დაახლოების წინადადებებით ცნობილი - პატრიოტთა ალიანსის ყოფილი წევრის, ფრიდონ ინჯიასა და მისი ოჯახის მნიშვნელოვანი გავლენა. ახალი ქსელებისა და CGC-ის მეშვეობით ფრიდონ ინჯია აკონტროლებს ფიქსირებული სატელეფონო ბაზრის 25.19 %-სა და ფიქსირებული ინტერნეტბაზრის 6.2%-ს. ფრიდონ ინჯიას საკუთრებაშია შპს „ოპტიკურ-ბოჭკოვანი ტელეკომუნიკაციის ქსელი - ფოკნეტი“. ამ უკანასკნელის ბიზნესპარტნიორია რუსული კომპანია „ვესტელკომი“, რომელიც, თავის მხრივ, რუსული საკომუნიკაციო კომპანია „როსტელეკომის“ შვილობილი კომპანიაა.

საქართველოში მოქმედი მაუწყებლების ფინანსური მდგომარეობის შესახებ გამოთხოვილი ინფორმაცია კვლევის ამ ეტაპისთვის ხელმისაწვდომი არ აღმოჩნდა.

საბანკო სექტორში, იდენტიფიცირებულია მხოლოდ „ვითიბი ბანკ ჯორჯიას“ რუსული კომპანია „ვეტებე ბანკი“-ს მფლობელობა. ბანკის ბენეფიციარი მესაკუთრე არის რუსეთის ფედერაცია 59.34%-ით. უკრაინაში ომის დაწყების შემდეგ, საქართველოს ეროვნული ბანკი შეუერთდა საერთაშორისო სანქციებს და ვითიბიმ საკუთარი პორტფელების სხვა ბანკებზე გასხვისება დაიწყო.

სასარგებლო წიაღისეულისა და მინერალური წყლების სექტორებში, რუსული კავშირების იდენტიფიცირების შემდეგ (მოქალაქეობის ან/და კუთვნილების მიხედვით), შემოწმდა 120-ზე მეტი კომპანიისა და ფიზიკური პირის საქმიანობა.

აღნიშნულ სექტორებში რუსული კავშირები, მფლობელობისა და მმართველობითი წილები, ისევე როგორც მმართველ პარტიებთან აფილირება გამოიკვეთა შემდეგ კომპანიებში: **RMG Gold**, **შპს „მინერალური წყალი საირმე“**, **შპს „კაპიტალ ჯგუფი“**, **შპს „მევა ჰოლდინგი“**, **„გრუზვინპრომი“**, **შპს „მიქსორი“**.

ჩამოთვლილი კომპანიები ფლობენ ლიცენზიებს მინერალური წყლების, ოქროს, ქვანახშირის მოპოვებაზე. მაგალითისათვის, შპს „მინერალური წყალი საირმე“ მინერალური წყლების მოპოვების 5 სხვადასხვა ლიცენზიას ფლობს. კომპანიის მესაკუთრეცა და სამეთვალყურეო საბჭოს ერთ-ერთი წევრი რუსეთის მოქალაქეები არიან. საბჭოს აღნიშნული წევრი, გია გვიჩია, რუსეთში ცნობილი მილიარდერია, მისი და, ნანა გვიჩია კი პეტერბურგის ტურიზმის განვითარების კომიტეტის თავმჯდომარეა.

შპს “მიქსორი” მინერალურ წყლებს მოიპოვებს. კომპანიის ერთ-ერთი მენილე შპს “ქისტოუნ ინვესთმენტსია”, რომელსაც, თავის მხრივ, რუსეთის მოქალაქე თემურ ანჩაბაძე ფლობს. “ქისტოუნ ინვესთმენტსი” ანჩაბაძის რუსული ბიზნესგუფის წევრის კომპანიაა და მათსავე ვებგვერდზე აღწერილია როგორც კომპანია, რომელიც მიიღებს მონაწილეობას South Stream პროექტში, რათა გაზარდოს რუსული ბუნებრივი აირის ევროპაში მიწოდება და დამატებითი გაზის ტრანსპორტირება ცენტრალურ და სამხრეთ რუსეთის რეგიონებში.

კვლევაში გამოყენებულია მონაცემები 2022 წლის 4 მარტის მდგომარეობით.

ავტორები:

თაზო კუპრეიშვილი, მარიამ გოგიაშვილი

რედაქტორები:

ანტონ ვაჭარაძე, ნინო გობალიშვილი

პროექტი ხორციელდება ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოსა (USAID) და Zinc Network-ის დახმარებით. კვლევაში წარმოდგენილ მოსაზრებებზე პასუხისმგებლობა ეკისრება მედიასაშუალებას და იგი არ ასახავს USAID-ის, შეერთებული შტატების მთავრობის ან Zinc Network-ის შეხედულებებს.

